

פתיח התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 134

ויקרא תש"ע

"אדם כי יקריב מכס" (א ב)

פירש רש"י, כי יקריב: בקרבנות נדבה הכתוב מדבר. ומיד אחר כך אומר רש"י ד"ה אדם: למה נאמר? מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל וכו'.

קצת קשה מדוע שינה רש"י את הסדר. הלא המילה "אדם" כתובה קודם!?

אומר הרב יעקב פיטוסי בספרו "ירך יעקב" שאם רש"י היה כותב קודם את המילה אדם הרי יתכן שהמילה אדם באה למעט את הגויים שדוקא יהודים יכולים להקריב קרבן, אבל הגויים לא. ולכן פירש רש"י קודם מה פירוש כי יקריב, שהכתוב מדבר בקרבנות נדבה, והלא בקרבנות נדבה גם גויים יכולים להביא. ממילא על כרחך ש"אדם" בא למעט גזל ולא גוי.

"אם עולה קרבנו מן הבקר אל פתח אהל מועד יקריב אותו לרצונו לפני ה'" (א ג)

אומר הרב אליעזר רוזנפלד זצ"ל בספרו "חמדה גנוזה" אדם שמביא קרבן, גם אם הקרבן מקובל לפני ה', הרי גופו ודמו מובא רק עד אוהל מועד. אבל לפני ולפנים אסור להכניסו. ואם מכניסים הקרבן פסול. אבל "לב נשבר ונדכה" כאשר אדם מקריב את רצונו לפני ה', דבר זה נחשב לקרבן גדול ונכנס עד לפני ולפנים. כמו שנאמר "שובה ישראל עד ה' אלוקיך" כי תשובה מגעת עד כסא הכבוד.

ולכן נאמר "אם עולה קרבנו", פירוש, אם מביא עולה לקרבן שהיא כולה כליל לה', עם כל זה יקריבנו רק עד פתח אהל מועד, ולא לפני ולפנים. אבל אם "יקריב אותו לרצונו" כלומר, כשמקריב הקרבן ברצון טוב ובהכנעה ותשובה אז לפני ה'. "לפני ולפנים" ומגיע עד כסא הכבוד.

"אם עולה קרבנו וגו' יקריב אותו לרצונו לפני ה'" (א ג)

בספר "על התורה" כותב הרב מרדכי הכהן: אם עולה קרבנו, אם אדם רוצה להגביה עצמו משפל המדרגה להתעלות ולהתרומם התעלות רוחנית נפשית – אמר המגיד ממזריטש – "יקריב אותו לרצונו", יקריב את רצונו, לפני ה'. כמו שאמרו חז"ל (אבות פ"ב משנה ד): "בטל רצונך מפני רצונו".

סיפר הצדיק מלובלין: פעם אחת בליל עצומו של חורף וצנה עזה היה הקיסר נפוליון בונאפרטה לן במחנה של הצבא באוהל בשדה, והיה מכסה עצמו בכמה שמיכות כדי להתחמם מן הקור החזק. באמצע הלילה התעורר והרגיש צמאון גדול לשתות מים, אבל היה מתעצל להוציא גופו מתחת כסויו, אמר בלבו: אם כן, עצלן אתה בונאפרטה, עצלן ופחדן, ומה איפוא בינך לבין שאר בני תמותה? מיד הזדרז קם והתלבש והלך לקצה המחנה, שם עמדה חבית המים. כיון שהגיע לשם, חזר ונמלך בלבו: בשביל מעט מים

רמז נחמד לגאולה שתבוא במהרה בימנו

"עת לחננה" גימטריה 613. לרמזו שע"י שיקיימו ישראל את התורה הקדושה שיש בה תרי"ג מצוות, ע"י זה תהיה עת לחננה גאולה שלמה במהרה בימנו. (ימי חייך הימים)

"ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד לאמר" (א א)

ברש"י, אמור להם דברי כיבושין בשבילכם הוא נדבר עימי. וקשה, דלכאורה אילו אינם דברי כיבושין אלא דברי שבחים, שבשביל עם ישראל הקב"ה מדבר עם משה רבינו?

ומתרץ החתם סופר בספרו "תורת משה" על פי מה שכתוב במדרש "ילקוט שמעוני", והובא גם ברש"י: אם תאמר כשהיה מדבר עם משה בקול נמוך היה מדבר וכו', לא היה מדבר אלא בקול וכו', קול המתפרש בכתובים "קול ה' בכח קול ה' בהדר וכו'" שמא תאמר ישראל היו שומעים וכו', הוא היה שומע. וכי מאחר שבקול גבוה היה מדבר למה לא היו שומעים וכו', עשה לו הקב"ה שביל עד שמגיע למשה ולא נשמע לכאן ולכאן. עכ"ל.

ואם כן, אומר החתם סופר, הרי אלו דברי כיבושין חזקים מאד לעם ישראל. כי אם הקב"ה מדבר דברים סודיים עם משה, אז ברור שהם לא צריכים לשמוע. אך אם הקב"ה מדבר עם משה דברים עבור בני ישראל, והדברים נאמרים בקול גדול, ובכל זאת עם ישראל לא שומעים, סימן שה' לא רוצה שתשמעו. וזו כוונת חז"ל בשבילכם הוא נדבר עמי ואם אתם לא שומעים סימן שאתם עדיין לא בדרגה הראויה.

"ויקרא אל משה" (א א)

ובמדרש רבה כאן סוף פרשה א' מכאן כל תלמיד חכם שאין בו דעה, נבלה טובה ממנו. שהרי משה לא נכנס עד שקראו ה'. ומסביר הפרדס יוסף שכוונת חז"ל נבלה טובה הימנו כי נבלה לכל הפחות מותרת בהנאה, אבל מתלמיד חכם כזה אי אפשר להנות.

ומספר הפרדס יוסף: בשנת תקמ"ו, סגרה המלכות באוסטריה את החינוך הישן – ה"חדרים". ופתחה במקומם בתי ספר לשמחת ליבם של המשכילים. המשכיל נפתלי הירץ וויזל הוציא ספרון בשם "דברי שלום ואמת", וכתב שצריכים ללמוד השכלה והביא ראיה ממדרש זה באומרו שתלמיד חכם שאין בו דעת הכוונה להשכלה.

גאוני אותו הדור לא הסכימו איתו וה"נודע ביהודה" כתב שמה שנאמר במדרש אין בו דעת הכוונה ליראת שמים. ותלמיד חכם שאין בו יראת שמים נבלה טובה ממנו, מפני שנבלה, אנשים מתרחקים ממנה ומריחה, אבל תלמיד חכם בלי יראת שמים אנשים מתקרבים אליו ולומדים ממנו דעות כזב.

הטרחתי את עצמי כל הטירחה הזאת ולא יכולתי להתגבר על צמאוני, אם כן, מה ביני לבין שאר בני תמותה. לא שתה מים ולא הרווה צמאונו, וחזר ועלה על משכבו. לרצון כזה – סיים הצדיק ספורו – אני קורא "שבירת הרצון".

"ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה" (ב א)

אומר רש"י: "לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא במנחה, מי דרכו להתנדב מנחה? עני. אמר הקדוש ברוך הוא: מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו".

וכתב רבי אפרים ב"כלי יקר": "ועל פי זה הכלל יתבאר סדר כל הקרבנות הללו. וכל הקודם בפסוק, הוא קודם לבוא לידי חטא. וכל מי שגדול מחברו, בעושר או בכבוד, יצרו גדול ממנו, וקרבנו גדול... הזכיר תחלה בקר שמסתמא המקריבו עשיר... על כן נאמר בבקר: "וקרבו וכרעיו ירחץ במים" (א ט) היינו קרבו של קרבן, אבל קרב איש ולב עמוק לא רוחץ עוד ועוד טומאתו בו... הבינוני הוא יותר טהור המחשבות, על כן נאמר בו: "והקרב והכרעים ירחץ במים" (א יג) לכלול גם קרב איש המקריב... אבל העני אשר ה' מחסהו, הוא יותר טהור המחשבות מכולם, נאמר בו, "והסיר את מוראתו בנוצתה והשליך" (א טז) הסרה והשלכה טובה מן הרחיצה... ובדלי דלות שהוא נכנע ביותר ותמיד עיניו נשואות של ה', נאמר בו: ונפש כי תקריב, כי לא די שהוא משליך כל תוך ומרמה, אלא כל נפשו הוא מקריב כליל לה"י. (על התורה)

"והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו קדש קדשים מאשי ה" (ב ג)

וברש"י: כהן גדול נוטל חלק בראש שלא במחלוקת, והדיוט במחלוקת.

מביא הפרדס יוסף בשם ספר "פרי חיים" על פי מה שאמרו חז"ל מדרש רבה בראשית פרשה ט"ז אומרים לאילני מאכל למה אין קולכם נשמע, אומרים פירותינו מעידות עלינו. ואילני סרק קולם נשמעין, אמרו הלואי ישמע קולנו ונראה.

אומר עפ"י זה ה"פרי חיים", אם תראה מחלוקת בקהל, ותחקור אחרי המריבים, יודע לך כי תצא אש מן הקוצים, היינו הקטנים הלא חשובים שנתנו עינם בכבוד ואם לא תהיה מחלוקת לא ימנו בין העוסקים בצרכי ציבור כי מי יבחר בהם, ולא יוכלו לשאת ראש אלא על ידי מחלוקת. אבל האדם הגדול המובחר ימאן במחלוקת כי על ידי השלום יכבד ועל ידי המחלוקת ינקל.

וזה נרמז בדברי רש"י הנ"ל כהן גדול נוטל חלק בראש שלא במחלוקת, וההדיוט רק במחלוקת.

"וכל קרבן מנחתך במלח תמלח" (ב יג)

אומר הגאון רבי אליעזר פאפו ז"ל (פלא יועץ) בספרו "אלף המגן": אותיות במלח תמלח הם בלחם תמלח. ויוסבר על פי מאמר רבותינו ז"ל שבזמן שבית המקדש היה קיים המזבח מכפר, ועכשיו שאין ביהמ"ק קיים שולחנו של אדם מכפר עליו, ובזוהר הקדוש הסביר שצריך שני דברים: א. שיאמר

דברי תורה על השולחן, ב. שיתן ממנו צדקה לעניים. וזה רמזו כאן. וכל קרבן מנחתך, איך תביא קרבן בזמן שאין ביהמ"ק, התשובה היא: בלחם תמלח.

עוד מפרש הרב אליעזר פאפו ז"ל וכל קרבן מנחתך במחול תמחל, שעל ידי שאדם מעביר על מידותיו הקדוש ברוך הוא מעביר לו על כל פשעיו, וזה נחשב כקרבן.

"ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה" (ה א)

ספר הרב הקדוש רבי יצחק וורקא ז"ל, שבימי נעוריו סבל הרבה עגמת נפש מאשתו, שצערה אותו מאד, אך הוא סבל ושתק. אולם כשראה אחר כך, שגם למשרתים שלו יש צער ועוני גדול ממנה, לא היה יכול לשית עצמו בנפשו, אם לסבול גם זאת ולא להתקוטט עמה, או שמא על צער עצמו הוא יכול למחול ולשתוק, אבל לא על צערם של המשרתים. לבסוף החליט לנסוע לרבו הרב הקדוש רבי דוד מללוב ז"ל ולשאלו על כך.

שמע הרב רבי דוד את דבריו ואמר:

מה תאמר לי? אמור לעצמך!

לא הבין הרב רבי יצחק את פרוש הדברים עד אשר מצא לאחר זמן בשם הבעל שם טוב, שאם אדם פוגם בבחינת המעשה נגרם לו צער מבהמה ועבדים שלו, ואם פוגם בדבורו יש לו צער מאשתו ושאר בני אדם שמצערים אותו בקלותיהם ובדבריהם, ואם פוגם במחשבה יש לו צער מבנים. ואם האדם זוכה ומתקן את אלה שלש הבחינות: מחשבה, דבור ומעשה, מתהפכים כולם לטובה. ואז הבין את דברי רבו מללוב, שהכל תלוי בו בעצמו.

ואמר אחד הצדיקים: זהו שאמר הכתוב: "ונפש כי תחטא ושמעה קול אלה" שאם אדם חוטא, אז הוא שומע קללות מאשתו ומשאר בני אדם.

"ונפש כי תחטא ומעלה מעל בה' וכחש בעמיתו" (ה כ)

למדנו פה שמי שחושב שיחטא רק במצוות שבין אדם למקום אך בבין אדם לחבירו יהיה מושלם, אין זה אלא הבל ורעות רוח. ומעידה בו התורה ש"נפש כי תחטא ומעלה מעל בה"י, סופו "וכחש בעמיתו". שמי שמועל בה' ומבטל מצוות שבינו לקונו, הסוף שיבטל גם מצוות שבינו לחבירו.

ועל פי זה מפרש בספר "ילקוט הגרשוני" את הגמרא במסכת גיטין שרבי יהושע בן חנניה שאל את אותו ילד שהיה שבוי ברומא, "מי נתן למשיסה יעקב וישראל לבוזזים" והילד ענה "הלא ה' זו חטאנו לו" ומסביר "ילקוט הגרשוני", שלפני החורבן היו ישראל במדרגה נמוכה מאד, כמו שאומר הפסוק "אלה וכחש ורצוח וגנוב ונאוף פרצו ודמים בדמים נגעו" (הושע א) הרי שהיו ישראל עצמם הבוזזים והמשחיתים את ישראל, ועל זה התפלא הנביא ואמר "מי נתן למשיסה יעקב ישראל לבוזזים" כלומר איך קרא שהתדרדרנו אנחנו עם של רחמנים ובני רחמנים, איך נהפכנו לבוזזים שוסים ומשחיתים? ועל זה התשובה "הלא ה' זו חטאנו לו" – "זו" – עבירות של בין אדם לחבירו, באו בעקבות "חטאנו לו" עבירות של בין אדם למקום.

